

Informazio Gizartearen onurak eta malurak

Irailaren 11tik aurrera ezer ez omen da ordura arte beza-la izango. Politikaz, ekonomiaz, segurtasunaz, gizarte-balioez... mendebalde-munduak ikuspegiz aldatuko omen du. Aldaketa honen eragina edozenbat sektoretan islatuko omen da, teknologia berrietan oro har eta informatika zein telekoetan bereziki.

Bost bide dira, besteak beste, ondoko urteetan sekulako hazkuntza izango omen duten arloak: datuen biltegi-sistemak, banda zabala, bideokonferentzia, telelana eta hirugarren belaunaldiko telefono mugikorrak (audioa, bideoa, grafikoak, datuak, e-maila, musika...). Funtsean, bidaia gutxitu, teledukiak gehitu, sare-komunikazioa areagotu eta datuak segurtatzeko sistemak.

e-criminality

Baina, aldaketek erakar ditzaketen onurak gorpuzten diren bitartean, lantua, negar-zotina eta betosko iluna nagusi dira oraindik orain. Nazioarteko terrorismoa gero eta gehiago baliatzen ari omen da Internetez bere egitasmoak burutu ahal izateko eta arazo honek ez omen du hasi baino egin. Barne Ministro alemaniarraren hitzetan: «Kriminalitatea nabarmen hazten ari da Interneten baitan eta Informazio Gizartearen etorkizuna arriskutan jar dezake». Gaia pil-pilean dago irailaren 11n Dorre Bikien eta Pentagonoaren aurkako eraso izan zenetik hona. FBIk aitortu zuenez, terroristak sareaz baliatu omen ziren bai elkarren berri jakiteko, bai hegazkin-txartelak erosteko eta baita ekintza osoaren zertzelada guztiak zehazteko ere.

Gaia ez da, ordea, batere berria eta ez dirudi, gainera, terrorismoa denik internautak gehien arduratzen dituen. IDC aholkularitzak Alemania, Frantzia eta Erresuma Handiko 250 enpresa handitan egindako inkestaren arabera,

ziber-krimenaren erasorik larrienak azaltzerakoan, %43,7k nazioarteko matxurak aipatu ditu, %23,3k erabilpen-akatsak, %11,9k istripu fisikoak, %10,8k ezjakintasuna, %9,7k ziberkrimena eta %2,8k bandalismoa.

Datu hauek ez dute ukatzen, jakina, denetariko mafia, narkotrafikatzaile, pedofilia-zale edo legez kanpoko taldeak sareaz baliatzen direnik, baina ezin ere uka, alde zurririk eta edozenbat urtetan talde berberoriek telefonoa, faxa edo posta erabili izan dutena eta erabilpen horrek ez dituela sekula komunikabide-sistema klasikook auzitan jarri.

Cyber Pearl Harbor

Honek guztiak ez du esan gura legeak sistema berriak kontuan hartu behar ez dituenik. Horra, esate baterako, Erresuma Batuen *Terrorism Act* berria, zeinek maila berean jartzen dituen lehergailu bat kale-bazterrean ipintzea eta hacker-lanak webgune batean egin ditzakeen kalteak. Beste kontu bat da, ordea, kontrol ofizialak edo polizia-lanak zenbateraino baldintza ote lezaketen internauten pribatutasuna.

Bushen gobernu-ahotsek oinarritzko azpiegitura amerikararen kontra —«cyber Pearl Harbor» gisa— Internetez hel zitezkeen erasoak aipatu dute eta, ondorioz, *Combating Terrorism Act of 2001* erabaki-andana onartzeaz dago. Egitasmo hau onetsiko balitz, auzitan jarriko litzateke mendebaldeko zibilizazioak hainbat mendez lortu dituen balioak, askatasun pertsonala eta intimitate-eskubidea alegia.

Gai hau bertatik bertara hilabeteotan eztabaidatzen ari da Europar Kontseiluan. Antonio Vitorinok, Bame-ara-zo eta Justizia batzordeburuak, krimena gainditzeko polizia ahalik eta aukera gehien eskaini behar zaiela defenditzen dutenen tesia ordezkatzeko du eta Informazio Giza-tearen batzordeburu den Erkki Liikanenek, ordea, zer gerta ere datuak sekretupean gorde beharra aldarikatzen du. Hau da, pribatutasunak polizia-eraren interesetara makur-

tu behar ote duen ala erabiltzaileen informazioa babestu beharrak ote duen lehentasuna.

Navarra.SI

Bitartean, Nafarroako Gobernuak *Navarra.SI* Informazio Gizartea Sustatzeko Plana jarri du indarrean, *Plan de Promoción de la Sociedad de la Información de la Comunidad Foral de Navarra*, informazio eta komunikazio teknologia berrien zabalkundea areagotu ahal izateko. Luzeraz, 350 orrialde inguru, modaz kanpoko bilduma aspergarria da eta, moldez, erabat konbentzionala, Gobernuaren sailen arabera egituratua baita gehienbat.

Sanz presidenteak berak aurkeztu arren komunikabideetan zabalkunde handirik izan ez duen plan honek 9.600 milioi pezetako aurrekontua izango du 2001-2003 epealdian zehar: 3.300 milioi aurtengoan, 3.400 datorren uitean eta 2.900 hurrengoan. Horrez gainera, iaz 2.600 milioiko inbertsioak egin ziren arlo berean.

Planak 146 ekimen biltzen ditu, zeinetatik nafar gobernuak berak zazpi azpimarratu dituen, alegia: edukiak (Nafarroaren presentzia sarean), teknologia berrien kalitatea (I+G+I industrial eta unibertsitate-ikerkuntza), zerbitzuen garapena (banda zabala, denentzako Internet, tarifa merkeak...), Gobernu elektronikoa (administrazio publikoarekiko harremanak, leihatila bakarra...), gizarte-zerbitzuak (Osasunbidea, gazteria, hirugarren adina, telelana...), hezkuntza (multimedia, campus birtualak...) eta industria eta merkataritza (pymen arteko sare telematikoa —Navactiva— eta e-businnessa).

Informazio Gizartea 2001-2005

Idazlan hau argitaratu orduko kalean izango da Telefonikaren eraginez prestatu den *La Sociedad de la Información en España. Perspectiva 2001-2005*.

Informazio Gizartearen eboluzioa uste baino geldoa-
goa izango omen da ondoko bost urteetan. Datu-bilketan
eta hezkuntza-arloan areagotuko da gehienbat garapena
eta gizarte zibila zein enpresak izango dira oinarritzko era-
gileak.

Lau urte barru hiritarren %40k izango du Internet
eta jendea ordaintzeko gertu ager dadin hiru baldintza
behar izango dira: banda zabala, eduki eragingarriak eta
komunikazio seguruak. 2005 urtean sistema mugikorren
bitarteko aplikazio interaktiboak izango omen dira jen-
dartereko harremanik erabilienak.

Enpresari eta kargudunek teknologia berrien aldeko
apustua egingo dute, ez horrenbeste gainerako langileek.
Formazio-eskakizuna gero eta handiagoa izango da eta
lanpostuaren egonkortasuna gero eta urriagoa. Adminis-
trazio Publikoak sekulako zailtasunak izango omen ditu
orain arteko funtzionario jendeaz hiritar andana berria-
ren eskakizunei erantzuteko.

Lauzpabost urte barrurako teknologiak ikaragarritzko
aldaketak izango ditu sare eta eusgailuetan. PCa izango
da etxeetan terminal multimediarik erabiliena baina TV
digitalak laster hartuko dio aurrea. Salneurriak erdiratu
egingo dira eta era batez zein bestez eduki guztiak zeharo
merkatuko.

Eraberrikuntza garapen ekonomikoaren sus- pertzaille

Euskal Autonomia Erkidegoaren bilakaera ekonomikoa
aztertuz gero bi datu azpimarragarri agertzen zaizkigu,
zein baino zein nabarmenagoak. Batetik, azken hamar ur-
teotan euskal Barne Produktu Gordina (BPG) urtero hazi
izan dela Estatu espainiarrean eta Europar Batasunean
baino gehiago. Bestetik, azken hogeitun urteotan, Estatu es-
painiaren I+Gko inbertsioak hogeitun bider gehitu diren
bitartean, Espainian hiru aldiz baino ez direla biderkatu.
Gauzak honela, galdera zera litzateke, ba al dago lotura
zuzenik eraberrikuntza eta hazkuntza ekonomikoaren ar-

tean? Beste modu batez esanda, zein arlotan lor dezake gurea bezalako herri txiki batek etekinik handiena?

Erantzuna Euskadiko Kutzaren ikerketak aditzera ematen du (*El crecimiento económico vasco. Aproximación a sus factores explicativos*, Caja Laboral, Dpto. Estudios, martxoa, 2000, 42. orrialdean). Ikerlan honen arabera, Balio Erantsi Gordinaren faktore aldagarri bakoitza milioi bat pezetaz gehituz gero, eraginaren isla guztiz esanguratsua da.

Aldagarria milioi bat pezetaz gehitzearen hazkuntza BAGn

I+G (inmateriala)	362.112,62	pezeta
Langileen formazioa	191.557,80	-
Kapital publikoaren stocka (materiala)	138.119,81	-
Kapital pribatuaren stocka (materiala)	135.182,12	-
Lanpostu berria	50.721,37	-

Beraz, bistan denez, eraginik handiena I+G deritzan inbertsioan lortzen da eta, ondoren, langileen kualifikazioa gehitzen. Gero, makinaria, azpiegitura fisiko eta gainerako inbertsioetan eta, azkenik, alde handiaz, lanpostu berri bat sortzen.

Esan beharrik ere ez, noski, hazkuntza ekonomikoa ez datzala, inondik ere, aldagarri bakar batean eta denak behar-beharrezko direla nolabaiteko oreka lortu ahal izateko. Baina,aldi berean, egia ere bada aldagarrien arteko ezberdintasunak nabariak direna eta teknologi-aurrerakuntzak zein giza-ezagutzak erabateko eragileak direna hazkuntza ekonomikoa suspertzeko orduan. Hain zuzen ere, Euskadiko Kutzaren ikerketak dioenez, euskal ekonomiak bi ardatz horiek behar omen ditu gogoan izan orain arteko hazkuntza iraunkorrari benetan eutsi nahi baldin bazaio.

Euskal Autonomia Erkidegoak bere BPGren %1,37 gastatzen du I+G+I delakoan, Europar Batasunak %1,8 eta Espainiak %0,89 xahutzen duten bitartean. Helburua 2004 urterako Europarekiko konbergentzia lortzea da baina erronka ez da batere erraza. Are zailago Europar Kontseiluak 2005 urterako «munduko ezagutza-ekonomiarik lehiakor eta dinamikoena» bihurtzea erabaki berri duenez gero. Gure hazkuntzak aurrera egingo du segurutik, baina Europa ez da geldirik geratuko.

Ezagutza-espezieen eboluzio genetikoa

Era batez edo bestez jendeak zertxobait badaki Informazio Gizarteaz baina zehatzik ezer gutxi, ordea, Ezagutza Gizarteaz. Are gutxiago Ezagutzaren Kudeaketaz, nahiz eta gai honetaz gero eta jardunaldi gehiago eratu eta han-hemenka, udazkeneko perretxikoak bailiren, makinatxo bat *guru* plazaratu.

Gizarte Ezagutzaren nondik norakoa argitu nahirik edo, eta izenburu horren pean leudekeen ulertezinak umorez salatu gurarik, F. Javier Carrillo irakasle mexikarrik «lurralde berrietan» zehar egindako erreportajea burutu du (*La evolución de las especies de gestión de conocimiento. Un reporte expedicionario de los nuevos territorios*, Monterrey, Nuevo Leon, Mexiko, 2001eko ekainaren 26an). Berorren ustez, hiru dira Ezagutza Gizartearen eremu berrietan loratu diren espezieak.

Lehena, aurrena, antzinakoena, *datosaurioena* (arcivifagus tremendus). Bere funtzioa teknologia berriei erabat atxikia dago. Datuak bildu eta bildu, gorde eta gorde baino ez du egiten, larre motzeko informaziotan hezia eta hazia izanik noizbait, berriro ere, informazioa balio urria izango delakoan.

Behi zentzudunak (sensata bovis) deritza hurrengo espezieari. Urteak joan eta urteak etorri nolabaiteko bilakera izan du, informazioa biltzen ez ezik hausnartzen ere ikasi du. Hainbat urdail ezberdin ditu, batetik besterako informazioa pasatzen du, jario horren berri jabetu da eta zenbait informazio prozesatzeko eta han-hemenka barreiatzeko gauza da.

Hirugarren espeziea *tximino argiek* (valuo sapiens) osotzen dute. Inteligentziaren lehen errainuak suspertu bide dira bere garunean eta bere burua izan badela antzematen hasia da. Asmatu du altxorrik handiena ezagutza dela eta, ondorioz, gero eta balio gutxiago ematen dio datu-biltegiari, informazioa interpretatzea eta kudeatzea datuak gordetzea eta pilatzea baino askoz ere garrantzitsua goa delakoan.°